TALVINUMERO

N:o 1 • 1937

AHJO

nuoren kansallisen suunnan sivistysjulkaisu. — Konttori: Oulu, Honkalinna. Puh. 3245

Tilaushinta v. 1937 Smk. 20:- koko-, Smk. 15:- puolivuosikerralta. Irtonumerot 4:—.

Uusi Kivennäisvesitehdas

V. JUNNELIUS

Perust. 1895 *Oulu* *Puh. 2094*

Vanhin, suurin ja tunnetuin virvoitusjuoma- sekä kivennäisvesien valmistaja Pohjanmaalla ~ Paras Vichy

MISTÄKÖ

SOITTIMIA

NO TIETYSTI

WESTERLUNDILTA

ASEMAKATU 15 OULU PUHELIN 3036

Kestolaineet

ovat Teille nykyään jo välttämättömyys, koska kampauksenne aina on oltava kaunis ja ehdottoman kestävä. Käsittely on lyhyt, miellyttävä ja hintaansa vastaava.

Kampaamo 'JAVAS'

Oulu, Kirkkokatu 16 ~ Puh. 3104

KAKSI TODELLISUUTTA

Aikakautemme ihmiset käsittävät todellisuudella tavallisesti vain meitä ympäröivää ulkonaista realiteettien maailmaa unohtaen, että yhtä todellinen on jokaisen ihmisen ja varmaan jokaisen luodun olennon sisäisessä olemuksessa vallitseva todellisuus. Ihmiset taasen, jotka pitävät itseään idealisteina, tuijottavat itsensä sokeiksi tähän todellisuuteen ja eläen joissakin nirvanatunnelmissaan unohtavat heitä ympäröivän ulkonaisen todellisuuden. Näin on sekä materialisteilla että idealisteilla tavallisesti sisäisen ja ulkonaisen todellisuuden välillä jyrkkä ristiriita.

Näin on nykyhetken kirjallisuus, edustakoonpa se idealistista tai materialistista näkemyssuuntaa, ja toista tai toista sen täytyy edustaa, aina epärehellistä. Materialistit maalaavat mustan todellisuutta mustemmaksi, jättävät sisäisen kokonaan huomioonottamatta, idealistit herkuttelevat sisäisillä lurituksillaan, huomaamatta, että he ovat kadottaneet terveen verevyyden, sen vitaalisen elämän voiman.

Vain uppoutumalla vanhan kirjallisuuden sisälle voi löytää neron vaistolla nähdyn ulkonaista ja sisäistä yhdistävän katkeamattoman virtausyhteyden olemassaolon. Aina ovat molemmat todellisuudet vaikutusyhteydessä keskenään sillä tavoin, että jännitys ulkoa päin herättää hyökkäävää jännitysvoimaa näkyvän kuoren alla ja tämä jännitysvoima purkautuu jälleen uusiin muotoihin, jotka muuttavat puolestaan jännitystiloja toisiksi. Taide, joka vaistoaa tämän sisäisen ja ulkonaisen ikuisesti jatkuvan, ehdottomalla loogillisuudella etenevän vaikutusyhteyden, koko luomakunnan keskinäisen riippuvaisuussuhteen ja maailman kaikkeuden rytmillisen aaltoilun yhtenä kokonaisuutena, on totta, on luovaa, on suurta. Vain tämä taide lopulta kykenee hävittämään ristiriidan, tasoittamaan kuilut. Meidän aikamme ihmiset eivät tunne eivätkä myöskään tahdo tuntea tämän ikuisesti virtaavan vaikutusyhteyden lakeja. Heillä on sopusoinnun, harmonian kaipuu, mutta he pelkäävät lähestyä ydintä, mistä löydetään tuon sovittavan harmonian avain.

AHJO

NUOREN KANSALLISEN SUUNNAN SIVISTYSJULKAISU

Toimittaja: YRJÖ KOIVUKARI Kansi: MIKKO ASUNTA

1937 • Tammikuu • No 1

Persoonallisuus KULTTUURIARVONA

Persoonallisuudet ovat kulttuurin voimalähteitä, sen säteilykeskuksia. Kaikki kulttuurin kenttäenergia on lähtöisin persoonallisuuksista. Ei ole mitään kulttuuria ilman aitoa, todeksi elettyä elämää. Ei mitään luovaa produktiivisuutta, ilman sisäistä eheytymistä. Kaikki kulttuuri on persoonallisuuksien historiaa, väitti aikoinaan jo Thomas Carlyle.

Vain persoonallisuuden syvähehku, sen alkutuli voi uudistaa ja luoda arvoja. Kaiken yleisinhimillisen kehityksen salaisuus on siinä, että vain todeksi eletty elämä sisältää mahdollisuuden johonkin uuteen entistä avartuneempaan ja syventyneempään arvojen kirkastumiseen. Persoonallisuus on hallitsevaa todellisuutta. Kaikki arvot, korkea-asteisimmatkin lakastuvat heti, kun ne lakkaavat olemasta jonkun persoonallisuuden atribuutteja. Ne saavat dynaamisen voimalatauksensa vain siitä, että ne toteutuvat jossakin yksilössä. Arvoilla ei ole itsenäistä elämää, ne ovat vain persoonallisuuden elämää ja sen ilmausta.

Kun elämän syvävaltimon iskut lakkaavat ja persoonallisuuksien elämä sammuu, skolastisoituu kulttuuri. Järjestelmä, systeemi on hyvä, mutta sosialisen elämän yksityiskohtainen laitosmaisuus sinänsä ei riitä, tarvitaan elävän elämän verenkiertoa ja tässä on persoonallisuuksien vitaalinen arvo, robotti tai gigolo eivät korvaa luovaa persoonallisuuselämää. Yhteiskunta, jonka sivistyselämässä sana institura, laitos, korvaa sanaa personalitas, — elää kautta, jossa kulutetaan arvoja mutta ei luoda.

Faktillisia arvoja ovat vain persoonallisuuselämään liittyvät, eivät materialiset sinänsä. Länsimaisen kulttuurin ja yleensä kaiken inhimillisen perusvirheitä on se, että ollaan taipuvaisia arvioimaan persoonallisuus materialisin arvoin. Luovaa kultturia ei kuitenkaan voida luonnehtia tällaisin mitoin. Kirkkoisä Augustinuksen persoonallisuushahmo, Lutherin vapauttava esiintyminen ja Goethen universaalisuus painavat kehityksen vaa'assa enemmän kuin jonkin maan industrialismi tai siirtomaapolitiikka.

On väärää kieltää jonkin inhimillisen toimintapiirin arvoa, mutta luovan persoonallisuuden kulttuuria syventävä ja avartava merkitys kuitenkin täytynee tunnustaa. Jos näin tapahtuu, niin kaikki yhdessä vaikuttaa myönteisesti ja silloin on 20-vuosisadan kulttuurillakin myönteinen tulevaisuus.

Reino Kunnari

ALEXANDER PUSHKIN

Piakkoin tulee kuluneeksi sata vuotta Venäjän suurimman ja monipuolisimman runoilijan kuolemasta. Alexander Pushkinin runoilijan laakerit eivät ole vuosisadan kuluessa varisseet. Päinvastoin hänen luomuksensa ovat tulleet maailmankirjallisuuden kuolemattomiksi merkkiteoksiksi. Venäjän kirjallisuuteen hänen osuutensa on perustavaa laatua, sillä hän nosti venäjänkielen, sellaisena kuin se kansan keskuudessa elää, kirjallisuuden eri aloille. Lyyrikkona, eepikkona, draamakirjailijana ja novellistina hän käyttää sitä verrattoman kauniin muodon kehystämänä. Jälkimaailmalle hänen runoilijapersoonallisuutensa on säilynyt valoisana ja riippumattomana, kauniimman ja ylevämmän maailman julistajana, sydänten valloittajana ja muodon suurena mestarina.

Pushkin syntyi v. 1799 Moskovassa, polveutuen isänsä puolelta vanhasta venäläisestä aatelistosta. Äitinsä puolelta hän peri pisaran neekeriverta, mikä ilmenee jossain määrin runoilijan ulkomuodossakin. Käytyään Tsarskoje-Selon lyseota, heräävät varhaiskypsässä nuorukaisessa runoilijataipumukset. Ajan pseudoklassillisen kaavamaisuuden merkeissä hän kirjoittaa ensimmäiset runonsa. V. 1817 hän astuu ulkoministeriön palvelukseen ja parin vuoden kuluttua painetaan hänen ensimmäinen huomattavampi runoelmansa "Ruslan ja Ludmilla." Muutaman terävän epigrammin takia hän joutuu ylempien epäsuosioon ja seuraa 1820 siirto Jekaterinoslaviin, Etelä-Venäjälle. Sieltä siirretään hänet pian Kishineviin, missä hän on v:een 1823. Tutustuminen Byroniin tekee hänestä romantikon ja lyyrillisten runojen ohessa syntyy joukko kertomuksiakin. V. 1823 hän jälleen muuttaa, tällä kertaa Odessaan. Täällä syntyvät hänen suurimman runoromaaninsa "Jevgen Oneginin" alkuluvut. Yhä uudistuvat kirjoitukset oloja vastaan ja riidat esimiesten kanssa pakottavat hänet 1824 eroamaan virastaan ja valtiovalta katsoo parhaimmaksi karkoittaa hänet äidiltään perimälleen tilalle Mihailovskojeen, Moskovan lähistöllä. Tämä syrjään joutuminen pelastaa hänet joutumasta osalliseksi dekabristien kapinaan, johon kaikki hänen ystävänsä seuraavana vuonna osallistuvat ja tuomitaan ankariin rangaistuksiin. Tämä tapaus tekee Pushkiniin syvän vaikutuksen. Uusi hallitsija Nikolai I antaa runoilijalle luvan palata Moskovaan 1826 ja ottaa sensuurin tehtävät persoonallisesti tehtäväkseen. Oleskelu maaseudulla oli runoilijalle hyvin merkityksellinen, sillä hän joutuu kosketuksiin kansan kanssa sekä perehtyy sen kieleen ja elämään. Romantikon oli täytynyt etsiä aiheensa villistä Kaukaasiasta, Krimin tataarien parista, Moldaun mustalaisten tai runollisten rosvojen keskuudessa, sillä eihän Venäjä tarjonnut sellaisia. Mihailovskojessa aukenevat hänen silmänsä jokapäiväisen elämän ilmiöille ja tutustuminen Shakespeareen auttaa realistisen tunteen kehittymistä. Hän kirjoittaa "Jevgen Oneginin" luvut 4—6, tämän hänen lempikirjansa, jossa kuvataan naivin, vilpittömän maalaistytön ja blaseeratun pietarilaiskeikarin yksinkertainen rakkaustarina. Hänen Tatjanansa on Venäjän kirjallisuu-

Jatk. siv. 4

Lausuja Iikka Kaakinen kertoo

Oululaisella lausuntaa harrastavalla yleisöllä oli sunnuntaina t.k. 17 päivänä mieluinen tilaisuus kuulla ensi kerran kotimaakuntansa nuorta lausujaa Iikka Kaakista. Lausuja sai koulukaupunkinsa yleisön taholta innostavan vastaanoton. Tavatessamme häntä, suostui hän kertomaan Ahjolle ajatuksiaan.

Tekniikka ja runo.

Sisäinen eläytyminen runon henkeen on tärkein. Poljennon hyväksi ei saa koskaan uhrata runon henkeä. Teknillisesti hyvin koulutetussa äänessä on suuri vaara ruveta kuuntelemaan omaa ääntään, ihastua siitä. Pääasia on lausujan persoonallinen kypsyys, siitä riippuu erilaatuisen runouden käsittämisen syvyys. Lausujan täytyy kyetä elämään, toisinsanoen hänen täytyy intuitiivisesti tajuta runon sisäinen synty, ilman tätä kykyä ei hän kykene analysoimaan erilaatuisia tehtäviä.

Lausunnan ja teatterin suhde.

Lausunnalla ja teatterilla on paljon enemmän yhteistä kuin on tähän asti tunnustettu. Teatterissa näyttelijä tuntee vasta vapautuvansa ulkonaisista siteistä, sekä runon liiallisen rytmin ja muotojen sidonnaisuudesta että yleisön y.m. ympäristötekijäin taholta tulevasta vaikutuksesta. Teatteri on elävää elämää, tilaisuus liikehtimiseen helpottaa sanojen tulkintaa, värähdyttää sielun elävään purkautumistilaan. Mielestäni lausujien tulisi harjoitellessaankin antaa vapaus ruumiin liikunnalle runon ilmaisun avustajana.

Ajatuksia teatterista.

Teattereihin paljon enemmän ohjaajavierailuja ja ohjaajakokeiluja. Näin valmistetaan sekä ohjaajille, näyttelijöille, että yleisölle tilaisuus monipuoliseen vertailuun. Monet teatterit ja teatterien johtajat ovat liiaksi kaavoihin kangistuneita, mikään "tuuletus" ei saa tulla kysymykseenkään. Esim. Estonia-teatterin vierailusta Helsingissä Kansan Näyttämöllä, oli suuri sekä innostava että opettava vaikutus molemmin puolin. Paitsi, että se vahvisti heimositeitä, saatiin molemmin puolin elävä käsitys kummankin maan teatterin tasosta y.m. monenlaatuisista opettavista vivahteista.

Ajatuksia kirjallisuudesta.

Runoon samoin kuin proosaan enemmän syvyyttä ja voimaa. Pois paikallaan seisovasta, vellovasta "erittelystä" terveeseen, rohkeaan elämän kuvaukseen.

Vaikutelmat Oulusta.

Panin merkille yleisen innostuksen. Tuntui siltä, että Oulu on menossa huimaavaa vauhtia onnelliseen suuntaan. Olin suorastaan yllätetty jo yleisömenestyksestä, sillä Oulussahan on totuttu näkemään paljon tyhjiä tuolirivejä. Ja yleisön taholta tuleva vaikutus lausuessa oli sähköistävä, oikeaan vireeseen nostattava.

Haastateltavalla oli kiire. Täytyi lopettaa. Kiitokset vierailusta Oulussa ja tervetuloa uudelleen! *X.*

Jatk. siv. 2

den kauneimpia naishahmoja. Shakespearelaisen kuningaskronikan tyyliin kirjoittaa hän kuuluisan draamansa "Boris Godunov." Lyyrillisiä runoja ilmestyy myös kaksi kokoelmaa 1826 ja 1829. Isältään hän perii 1830 Boldinon tilan ja muuttaa tänne joksikin aikaa. Täällä hän päättää "Jevgen Oneginin" 1833.

1831 Pushkin solmii avioliiton Moskovassa Natalia Gontsharovan kanssa, joka oli aikansa kuuluisimpia kaunottaria. Nuoripari muuttaa Pietariin ja nyt alkaa viimeinen näytös Pushkinin elämän näytelmässä. Runoilija saa toimen valtion arkistossa ja keisari antaa hänelle tehtäväksi laatia historian Pietari Suuren ajasta lähtien. Hän koettaa syventyä tehtäväänsä tarmolla ja kirjoittaakin Pugatsevin kapinan historian (1834). Runoilija pääsee kuitenkin voitolle historioitsijasta ja saman kapinan aikoja kuvailee hän novellissaan "Kapteenin tytär" (1836). Hänen lempisankarinsa on Pietari Suuri, jonka muistomerkiksi hän kirjoittaa mahtavan "Pronssiratsastajansa", eepillinen runo, joka syntyy Falconnetin tunnetun ratsastajapatsaan innoittamana. Pushkin joutuu yhä enemmän seurapiirien juonittelujen, vaimonsa tuhlailevan ja huikentelevan elämän aiheuttamien ainaisten rahahuolien painamaksi. Sensuuri ahdistaa ja pitää silmällä häntä ja hänen 1835 perustamaansa Sovremennik (Aikalainen)-lehteä. Hänen kadehtijansa ja vaimonsa vetävät hänet juonittelujen ja häväistysjuttujen verkkoon ja lopputapahtumat kehittyvät nopeasti. Perheen kunnia vaatii hänet kaksintaisteluun ranskalaissyntyisen kaartinupseerin Charles d'Anthesin kanssa ja suuri runoilija haavoittuu kuolettavasti 8 p:nä helmikuuta 1837. Parin päivän kuluttua hän ummistaa silmänsä ikuiseen uneen. Nyt seuraa vielä aitovenäläinen loppunäytös. Venäjän suurin runoilija viedään suurimmassa salaisuudessa pois Pietarista, säkkiin käärittynä kuin koiran raato. Pelättiin hautajaisten saavan aikaan epäjärjestyksiä Nikolai I valtakunnassa ja kasarmikurissa. Suuri runoilija haudattiin Svjatyja Gorin luostariin, lähelle Mihailovskojea.

Pushkin oli kuolemansa jälkeenkin nuorison suuri ihanne ja hänen ennenaikainen kuolemansa koski siihen kovasti. Myöhempi kritiikki syytti joskus hänen aatteettomuuttaan, puuttuvaa sosiaalista tuntemista sekä vieroksui hänen esteettistä ja jossain määrin aristokraattista laatuaan. Ei ole myöskään puuttunut niitä, joille hän oli yli-ihminen ja runoilijana vertaansa vailla. Pushkin oli armoitettu taiteilija ja jalo ihminen. Hänen suuruutensa taiteilijana on aina tunnustettu ja hänen kynänsä jälki on ollut, muodon yksinkertaisuudessakin, aavistamattoman loistokasta. Hän ei antanut vieraan vaikutuksen jäädä pysyväiseksi teoksiinsa ja vaikka hän ei ehkä olekaan vielä täysin kansallinen runoilija, sanan ahtaammassa mielessä, niin hänen mahtava persoonallisuutensa avasi tien realismille ja tuleville Venäjän kirjallisuuden suurille hahmoille.

P. J.

TAITEILIJAN TRAGEDIA

Taiteilija on itsessään piilevän korkeamman voiman välikappale. Innoittuneilla luomishetkillään avautuu hänelle sisäisen näkijän silmät. Hän purkaa eläväksi muodoksi tajunnan syvyyksiin muotoutuneen sisäisen hahmon, minkä hän on ajastaan ja aikalaistensa sielusta heiastuneena itsessään sulattanut. Jos taiteilijasta katoaa tämä sisäisenä valona leimuavan inspiration palo, on hän vajoamassa dilettantin kuivettuneelle tielle. Ellei hän ole jaksanut eetillisessä taistelussaan kohota siihen itsetuntoon, että tietää tehtävänsä korkeaksi kutsumuksekseen ja velvollisuudekseen aikalaisiaan ja tulevia sukupolvia kohtaan, katoaa häneltä se purkautuvaa jännitystä luova sielun hehku, mikä yksin voi estää tämän sisäisen tulen sammumisen.

Paavolaisen rapsodia

Olavi Paavolainen: KOLMANNEN VALTAKUNNAN VIERAANA, Gummerus

Olavi Paavolaisen kirjallinen tuotteliaisuus on ollut sitten "Suursiivouksen" ilmestymisen jälkeen melkeinpä kuivuuden tilassa — olemme nähneet hänen nimensä etupäässä naisten lehtien palstoilla, missä hän on tarjoillut annoksensa naisille sopivalla silauksella. Sitä yllättävämpi oli jo aiheen puolesta hänen viime jouluinen räjäytyksensä "Kolmannen valtakunnan vieraana". On itsessään jo hiukan rohkea yritys uskaltautua meillä nykyisen — kansanvaltaisen diktatuurin vallitessa kirjoittamaan Saksasta, yrittää kuvata "uuden Saksan" oloja, näin varsinkin, jos kirjoittaja vähänkään vaikuttaa kuvattavaansa kohtaan mielenkiintoa ja sympatioita herättävästi. Mutta Paavolainen on uskaltautunut, vieläpä hän on antanut huomiontekijän katseelleen täyden vapauden, ei vain paraatipuolen, vaan myös nopeina vilauksina "palvelijain portaiden" tarkasteluun. Teoksen loistavien tyyliavujen lisäksi on Paavolaisen objektiivinen selvänäköisyys hänen kirjansa suurimpia ansioita.

Näissä puitteissa ei ole mahdollisuutta ottaa Paavolaisen teosta käsiteltäväksi koko laajuudessaan. Niin loistavalla kyvyllä kuin Paavolainen tekeekin ulkonaisia paraatinäytäntöjä (esim. Nürnbergin puoluepäivät) kuvailevissa luvuissaan asiat eläviksi lukijalle, en katso tässä tarpeelliseksi sellaisen esittelyyn. Jättäen syrjään kaiken lavastuksen, yritän puolestani vetää teoksesta esille sen ytimen, niitä peruspiirteitä, joiden luomassa valaistuksessa selkenee lukijalle se aatesisältö, miltä pohjalta Saksan uusi maailmankatsomus ja valtiojärjestys, "uuden kulttuurisen tietoisuuden luominen" rakentuu.

Lukiessa Paavolaisen kirjaa saa havainnollisen kuvan, millaisia kulttuuriarvoja vallankumouksissa tuhoutuu, mihin sokeuteen vihan kiihko painaa ei ainoastaan massat, vaan vieläpä itse johtajatkin. Hitlerin Saksan syntymisen edellyttäjänä on yhtä hyvin aatekysymys kuin taloudelliset edut. Tarkastellessa saksalaisten juutalaisvihaa, huomaa selvään, että tämä juontaa syvimmältään saksalaisten liikemiesheikommuudesta juutalaisiin verraten — olivathan juutalaiset valtaamassa koko Saksan taloudellisen elämän ja siis kansallispääoman. Oli tapahtumassa sama, mikä on tapahtunut Venäjällä. Paavolainen mainitsee kirjassaan, että 98 % Neuvosto-Venäjän nykyisistä johtajista on juutalaisia. Syventymällä ajattelemaan saksalaisten juutalaisvihaa ymmärtää, että juutalaisuuden paino on ollut Saksassa tukehduttava, näin ei vain taloudellisella, vaan myös kultturellisella alalla. Ja seuraus on, että Saksan kansallissosialistiset johtajat tahtovat karsia kansastaan pois kaiken, mikä vähänkään vivahtaa juutalaisuudelle. Tässä suhteessa menee näiden johtajien kiihko monessa suhteessa ainakin pinnalta katsoen älyttömyyteen.

Karkeimpana ilmenee tämä kansallissosialistisen johtajien suhtautumisessa kristinuskoon — kristinusko samastetaan juutalaiskysymyksen kanssa, koska Jeesus oli juutalainen. Tilalle on nostettu todellinen uusi uskonto, jossa on palvonnan kohteena ihmisjumala Hitler. Tämä Führerin rajaton palvonta ja samaan ketjuun liittyvät veri- ja rotuopit, vanhoihin myytteihin ja tarustoihin pohjautuva todistelu vaikuttaa Paavolaisen esittelemänä, melkeinpä lapselliselta, joten se kaikki jättää kehittyneemmän lukijan välinpitämättömäksi. Mutta sensijaan, kun siirrytään uuteen maailmankatsomusajatukseen, herää lukijan mielenkiinto. Läpi virtaava-

na punaisena lankana olen ollut huomaavinani kaksi Saksan kansan sielussa mahtavaa vaikutustekijää, Saksan kulttuurihistorian kaksi voimapersoonaa — molemmat vieraita ja kuitenkin läheisiä toisilleen, nim. Luther ja Nietzsche. Kansallissosialistisen johtajain ylpeän idealismin ajatus on sekoitus kristinuskoa ja Nietzschen yli-ihmisihannetta. Pois materialismista, pois ali-ihmisyydestä, tilalle ylpeä idealismi. Tämä saksalainen ylpeys saavuttaa huippunsa nykyisen uuden pakanuuden läpitunkemassa "pohjoisessa ajatuksessa", Nordische Gedanke, jonka mukaan kaikki maailman kulttuurit ovat tavalla tai toisella pohjoisen rodun, die Nordische Rasse, luomat. Vaikka Paavolainen näkeekin tässä ajatuksessa pohjoisen hengen ylevyyden, ei hän ole voinut siihen ainakaan saksalaisella maaperällä oikein innostua. "Pohjoinen ajatus on kuitenkin niin täysin saksalainen keksintö, että me kaikki skandinaavit suhtauduimme siihen enemmän hämmästyneellä kiitollisuudella kuin välittömällä innostuksella", — kirjoittaa Paavolainen, nähden tämän ajattelun valtavana pakona todellisuudesta illusioiden maailmaan. Mutta tuntuu siltä kuin Paavolainen ei tässä kohden jaksaisi tunkea kyllin syvälle, sillä eikö ole ensiksikin niin, että vain illuusioiden herättämisen kautta luodaan uutta todellisuutta. Ja jos vertaamme omia olojamme, niin eikö meillä suomalaisillakin ole oma pohjoinen ajatuksemme, joka imee voimansa kahdesta erilaatuisesta syvyyslähteestä, uskonnosta ja bioloogisesta yhteydestä luontoon? "Meidän esi-isämme ovat olleet vapaita talonpoikia. Talonpoikaiskulttuuria palvova Kolmas valtakunta tunteekin juuri tämän takia suurta vetoa Pohjoismaihin, ja pohjoisessa ajatuksessa muinaiset vapaat talonpojat esittävät tärkeää osaa", kirjoittaa Paavolainen. — Näissä lauseissa vilahtaa saksalaisen luonteen terve moraalivaisto, etsintä takaisin terveisiin oloihin, kääntyminen menneisyyteen ja polvistuminen maaemon puoleen, koska nykyhetken kulttuurirakennus on mätä. Herkistämällä sisäistä silmäämme vaistoamaan tämän "pohjoisen ajatuksen" olemusta ja alkuperää ihmisen sielun kaksinaisuuden, primitiivisen alkuminämme yhteyden luontoon ja moraali-ihmisemme yhteyden Jumalaan, valossa, voimme mielestäni huomata, että ehkä tuo "pohjoinen ajatus" ei sittenkään ole vain "saksalaista keksintöä", vaan sillä voi olla syvemmät syntysyyt ja kauemmas kantava voima. Paavolainen vitaalisuuden palvojana tuntee arkuutta lähestyä ihmissielussa vaikuttavia yhtä hyvin uskonnon kuumia alkulähteitä kuin pohjoisen napapiirin, sanoisinko jääkylmää, mutta vahvemman dynaamisyyden jännittämää ilmatilaa.

Käsitellessään taiteen ja kirjallisuuden asemaa, avioliitto- ja seksuaaliprobleemaa, nuorison "epäerotisoimiskysymystä", naisen asemaa nykyisessä Saksassa Paavolainen osoittaa omaa selvää määrätietoisuutta ja rohkeutta ilmaistessaan oman ajatuksensa asioista. Meille suomalaisille on ennestään tuttu asia taiteen ja kirjallisuuden tason äkillinen aleneminen Saksassa, samoin naisen työntäminen vain kodin piirin sisälle. Paavolaisen kirjasta saamme näille kaikille asioille vahvistuksen. Voi olla, että Paavolainen, samoin kuin kyllä allekirjoittanutkin, uudenaikaisen psykoloogisen romaanisuunnan suurena ihailijana, menee tuomioissaan liian pitkälle. "Voihan näet kysyä, onko olemassa helpompaa kirjallista tehtävää kuin ihannoivan ja 'tervehenkisen' maalaiskuvauksen tai epähistoriallisen ja tusinamystillisen sankaritarinan kirjoittaminen", huudahtaa Paavolainen. Hän rinnastaa meikäläiseltä alueelta tähän saksalaisen porvarillisen romaanin 'tervehenkiseen' rintamaan m.m. Railon ja Nuolivaaran, suositellen heidän tuotantonsa kääntämistä saksankielelle — mielestäni oikeaan osuneita täysosumia. Ainoa kirjailijapersoonallisuus, jolle Paavolainen tutustumistaan monista muista Saksan nykyhetken kirjailijoista antaa arvoa ja jättää lukijalle elävän mielenkiinnon, on von Finckenstein, Lawrencen suuri ihailija. Paavolaisen keskusteluista Finckensteinin kanssa vilahtaa taas eräs huomattava piirre, nim. suhde kristinuskoon. Finckenstein sanoo saksalaisten olevan uudenlaatuisen "miehekkään kristinuskon" tiellä. Taas kohoaa eteen sama näky: saksalaisen sielun vahvuus vyöryy tällä hetkellä kaaoksena, se pakenee menneisyyteen, pakenee oman sielunkriisinsä rohkeaa analyysiä.

Saksan tämänhetkinen johtajisto on miehisen kulttuurin palvojaa, tämä miehekkyyden korottaminen hallitsemaan, merkitsee Paavolaisen samoin kuin häntä eräältä puolelta lähellä olevan "taistelevan humanistin", Viljasen, mielestä homosek-

suellia — tässä suhteessa on juttu allekirjoittaneelle sangen hämärä, sillä homoseksuelli on käsityspiirissäni harhaan, s.o. samaan sukupuoleen suuntautuvaa miehekkyyttä, siis epätervettä, vierasta terveelle miehekkyydelle. Koko saksalainen mieskasvatusjärjestelmä tähtää mielestäni lujan, sukupuolivoimansa kurissa pitävän terveen miestyypin luomiseen.

Kuvatessaan naisen asemaa Saksassa Paavolainen suorastaan kuohahtaa. Se kuva, minkä hän antaa nykyhetken saksalaisesta naisesta, ei ole houkutteleva. Silloin, kun miehet ovat itsetietoisia ja varmoja, ovat naiset kömpelöitä, miesten seurassa avuttomia, ikäänkuin olemassaoloaan anteeksipyyteleviä. Paavolainen päätyy arviointiin, että uuden Saksan nainen tuskin muuhun pystyykään kuin — olemaan äiti. Tässä vilahtaa taas kansallissosialistisen kulttuurisuuntautumisen mahdollinen heikkous, sillä nainen alistettuna menneen vuosisadan naisen asemaan, ei ole enää miehen toveri ja tuki elämän vaikeuksissa, vaan kodin ja rakkauselämän kaataja, miehen salatun halveksunnan kohde. "Avioliitto ei ole nykyisin mikään yksityisasia, vaan pyhä velvollisuus rotua, kansaa ja valtiota kohtaan", lausuu Paavolainen. — Allekirjoittaneesta tuntuu kuitenkin siltä kuin Paavolainen n.s. uuden seksuaalimoraalin puoltajana ei jaksaisi uppoutua täydellä objektiivisuudella saksalaisen, luonnostaan karkeahkoon porvarilliseen naisihanteeseen. Eikö hän pyrkimys ole luoda ja kasvattaa omalla alueellaan miehelle vahvuudessa vertaisensa tuki, todellinen rintamanainen, joka tuntee ja tietää velvollisuutensa eikä pyri lentämään pitemmälle kuin siivet kantavat, s.o. johdattaa nainen löytämään oikea luontonsa ja ympäristönsä, minkä hän on syntymälahjanaan saanut?

Paavolainen koskettelee kirjassaan hyvin valaisevasti myöskin saksalaista mieskasvatusta, sotaväkeä, vilauttaa keskitysleirejä. Se suora kammo, minkä meikäläinen, ei vain sosialistinen, vaan suurelta osalta myös keskustaporvarillinen sanomalehdistö on näistä asioista kasvattanut ahtaiden lukijain mieleen, hälvenee Paavolaisen kirjaa lukiessa huomattavasti. Alkaa ymmärtää lujan k u r i n välttämättömyyden höltyneiden olojen jälkiseurauksena ja toiselta puolen saksankansan suurten kärsimysten alta kohoavan, uuteen voimaan rynnistävän vastareaktion. Paavolainen toteaa, että Hitler ei ole kyennyt antamaan esim. Saksan työväelle sitä, mitä hän on luvannut, mutta sensijaan hän on kyennyt juottamaan saksalaisen työväen sieluun uuden ajatuksen, uuden u s k o n, joka kääntää katseen pois kurjuuden todellista synkemmäksi itselleen manaamisesta ja luo terveen pyrkimyksen oman voiman ja kunnon avulla parantamaan omia olosuhteitaan.

Kirjansa monessa kohdassa koskettaa Paavolainen kysymystä, mikä tekijä on usko ihmisyksilöiden ja koko kansakunnan elämää uudistavana hengen voimana. Luvussa "Saksan voiman pyhillä lähteillä" Paavolainen vie lukijansa kokonaan uskontoprobleemin sisälle. Tässä ei tarvitse paljon asioita arvostella. Annan enemmän kirjailijan omien lauseiden puhua. Se kuva, minkä Paavolainen antaa kristinuskon asemasta nykyhetken Saksassa, ei ole rohkaiseva. Mutta tässä pessimistisessä valaistuksessa voimme vaistota, mistä on kysymys, — että on kysymys saksan kansan sielun kaoottisena vyöryvästä sisäisestä o i k e u s t a i s t e l u s t a saartavien, alati uhkaavammiksi muuttuvien voimien puristuksessa. Paavolainen sanoo, ettei ole kysymys kristinuskon kriisistä, vaan on kysymys protestantismin kriisistä. "Kansallissosialismin ja kristinuskon t ä y t y y joutua taisteluun keskenään, muuta mahdollisuutta ei ole. Edellinen on voiman ja massan, jälkimmäinen nöyryyden ja yksilöllisyyden uskonto. Mitään siltaa ei voi olla niiden välillä". Ja kun kuulemme, että itse kansallissosialistiset johtajat seisovat avoimessa rintamassa kristinuskon puolustajia vastaan, kun esim. kenraali Ludendorffin toimittama uuspakanallinen aikakauslehti julistaa, että kristinuskon hävittäminen Saksasta olisi hänen mielestään suurempi työ kun Tannenbergin taistelun voitto, kun kuulemme, että Raamatusta ainakin Vanha Testamentti kuuluu hyljättyjen kirjojen joukkoon, että "kansallissosialistiset teologit pyrkivät pelastamaan Raamatusta edes Uuden Testamentin", alamme aavistaa, miten pitkälle uuden Saksan johtajat oman voiman palvonnassaan menevät. "Minun, vanhan epäilijän, on tunnustettava, että havainto oli suorastaan järkyttävä. Näinkö pitkälle on siis tultu? Kristillinen kirjallisuus on tungettu kirjakauppojen ikkunoista, joissa yli-ihmisen mahtia, sankarin väkevyyttä ja voimakkaam-

RUNOT

LAURI AUTIA:

Minä

MA TIEDÄN: EI MUA AUTA,
EI RUKOUS, EI HAUTA.
JOS PELON VANKI LIENEN,
SAAN MYÖSKIN ELON PIENEN.
— — —
ON MULLA HAUTA, AURINKO
JA VAPAUS, — EI KOHTALO.

EINO PITKÄKOSKI:

Pilvet

UNIA OLETTE PILVET,
HAAVEITA, MURHEESTA KIRVONNEITA,
KYLMÄSTÄ MURHEESTA TALVEN.
PALAVIA LAULUJA OLETTE
VARJOSSA PIMEYDEN,
VELJIÄ OLETTE PILVET.

PAKKASKYLMÄSSÄ, HARMAASSA
MIELTÄNI VIRVOITATTE
PUNAISIN LOIMUIN.
RASKASTA VARJOA ILLAN
SÄRJETTE ANKARIN LIEKEIN.
PAINOA, MIELENI MURHEEN,
SYVÄSTI YMMÄRRÄTTE.

Laulu

KARU LAULUNI PELTO.
OHDAKKEITA
SE KASVAA.

EI NOSTA SE VILJAA,
EI PUUTARHAKUKKIA
— VAIN OHDAKKEITA.

SEN PELLON KUKAT OVAT
KÄRSIMYSKUKKIA.
— NE VIILTÄVÄT SYVÄÄN.

PAAVO HYNYNEN:

Viimeinen lintu

— SYYS SAAPUNUT! HUUTELI KURKI
JÄNGÄLTÄ HÄMÄRÄÄN.
PUUT TAIVUTTI LATVANSA TUULEEN
LUOPUEN LEHDISTÄÄN.

EPÄTOIVOA JÄNKIEN LINTU
HETTEELTÄ VAIKEROI.
SITÄ KALTIO MUSTA JA KYLMÄ
HYVÄILLEN HAPAROI.

JÄÄKALTIO JÄNGÄLLÄ TAHTOI
KURKEA RAKASTAA. —
KESÄN VIIMEINEN LAULAJA KOVI
MUISTUTTI KUOLEMAA.

LEA SARASTO:

Kuuratiellä

EIVÄT NYT KUKKASET MAATA PEITÄ —
KAIPAUS VIE MUN.
TAHTOISIN KULKEA KUURATEITÄ
SEURASSA SYKSYN RIEMUN,

KULKEA KÄTKÖSSÄ SYKSYN SALO
MÄÄRÄTEN MAALIN LOITON,
KULKEA KUULLOSSA KYLMÄN VALON,
VIILEÄN AAMUNKOITON.

ELÄVÄT

OLLI RAUTIO:

Tuhkaa hiekalla

KUOLLEITA SILMIÄ —
NUORUUS ON KUOLLUT UMPUUN,
JÄÄTYVÄT KATSEET.
EPÄTOIVOA PILKAHDUS VIELÄ.

MENIVÄT
NUORUUTEMME PALAVAT VUODET,
IÄKSI EHTYIVÄT KYYNELEET.
KUURAA KIMMELTÄVÄT
UNTEMME PELLOT.

VARJOINA VAELLATTE
ETSIEN ENTISTÄ ITSEÄNNE:
LEIKKIVÄÄ LASTA
RANNOILTA JA PUUTARHASTA.
VOI TEITÄ!
MERI VEI LAPSEN KAARNA-
VENEEN.
AIKAA ON LAPSUUSSATUNNE VAL-
KEAT LINNUT
MUUTTUNEET KORPEIKSI,
JOTKA RAKASTAVAT HAASKOJA.

VUORILTA HENKÄYS.
ETTE OLE ENÄÄ.
PÄIVÄ MENEE MEREEN
JA TYHJYYS AMMAHTAA SIL-
MISTÄNNE.

AALTOJEN UUPUVA LAULU
VAIN HETKEN VÄRISEE KAHI-
LOISSA.
— KAHINA VUORILLA LAKKAA.
ILTA-AURINKO RUSKOTTAA
RANNOILLA
— TUHKASSA HIEKALLA. —

OLLI RAUTIO:

Vuorikaivoksella

LÖIN PORAN KALLIOON,
KUULLUT OON:
SEN UUMENISSA SOI,

LAULU SYNTYMÄTÖN,
TINKIMÄTÖN,
PAASI KAHLEITANSA VAIKEROI,

LAULU KUOLEMATON,
AIKA ON,
SYSIHAUDAT, SYNKÄT AUKEAA.

HETKI HERKEÄÄ,
MURTUU YÖ JA JÄÄ,
JÄNNE VUOSISATAIN LAUKEAA,

AIKAAN AAMUN KOIN,
VALKEIN VALJAKOIN
KAIVOSAUKON KAUTTA
KARAUTTAA.

LAULU AURINGON,
KATSO, AIKA ON,
JUMALILTA SÄVEL PULPPUAA.

MARTTI SÄRKELÄ:

Mullan ikävä

TIE PITKÄ. —
YKSINÄINEN HARHAAJA
ETSIN LOHDUTUSTA.
SYDÄN TYHJÄ. —
SEN TYHJÄKSI POLTTANUT
YLIN RIEMU JA KATKERIN TUSKA.
ON KUOLEMA LIKI,
KUN TYHJIN SYDÄMIN
MINÄ HARHAAN TYHJIÄ TEITÄ
EN TAHDO ENÄÄ NOUSTA.
OLEN NOUSSUT NIIN MONESTI
TURHAAN.
TAHDON VAIN MAATUA MAAKSI,
JOTTA HÄN, RAKAS, SAISI
POLKEA SITÄ MULTAA.

man ja "valitun" etuoikeutta ylpein otsikoin julistavat teokset komeilevat. Kristillinen kirjallisuus on jo tungettu pois valosta ja auringosta kirkon eteisten katakombihämäryyteen . . . Onko marttyyrikirkko siis jo todellisuutta?" "Kansallissosialismi avasi oikeat kvasimystiikan ja helppohintaisen symboliikan padot". Lukiessa tällaisia kuvauksia, alkaa lukijaa järkyttää, alkaa epäillä, että eiköhän Saksan valtiorakennus sittenkin seisone — savijaloillaan. Mutta toiselta puolen, eikö aikamme ihmiselle ala olla selvää, miten kaikkien kansojen elämä alkaa olla seisomista savijaloilla. Ehkä siis toisinaan savijalatkin voivat olla lujasti rakennetut ja kestää kuin teräs, kunnes tulee mies, joka uudistaa nuo jalat. — Tulee muistaa, että Saksa on Lutherin maa. Milloin luova persoonallisuus astuu näyttämölle, saa hän aina aikaan mullistuksia, ja mullistus, milloin saksankansan sielussa alkaa vyöryä ja palaa, on aina perusteellinen. Tuntuu siltä, kuin Saksan kulttuurin pelastus olisi siinä, että Saksa synnyttäisi uuden Lutherinsa, modernin, uuden aikakauden Lutherin, uljaan, miehekkään kristinuskon uudistajan. Ehkä Saksan valtiokirkko oli sortunut voimattomaan, pulloposkisten kirkkoruhtinaiden mammonan orjaan tekopyhyyteen, joten vastareaktion täytyi tulla. Mutta toiselta puolen, kristinusko tarvitsee myös koetusaikansa, se näyttää voimansa vasta silloin, kun muu voima alkaa pettää. Se, mikä oli esim. Nietzschen kompastus, näyttää olevan tällä hetkellä koko Saksan kansan kompastus. — Paavolainen puolestaan näyttää aavistavan kiertokulun — kun ympyrä on kierretty ympäri, kohtaavat eri suuntiin lähteneet toisensa samassa pisteessä. Paavolainen näkee näin: "Alkukristillinen seurakunta oli maailman ehkä puhtain kommunistinen yhteiskunta". Mutta kun hän tämän sanoo, pysähtyy ymmärtäväinen lukija ajattelemaan, mitä hän tarkoittaa. Ei kai Paavolainen samasta juutalaisen materialismin läpitunkemaa eräänlaista uuskapitalistista neuvostokommunismia alkukristilliseen "kommunismiin?" — Saksan kansa vastaa kärsimyksiinsä uhmalla, siksi näyttää siltä kuin sille valmistettaisiin yhä suuremmat lunastuskärsimykset. Mikä tuleekaan olemaan uuden synnytysmyrsky? Kristinuskon tulkinnan alallahan eletään valtavaa kriisiä. On huomattava, kuinka nuoren psykoloogisen kirjallisuuden suunnan ensi miehet eri maissa lähenevät juuri alkukristillisyyden aikaisella näkemyksellä uskontoprobleemaa ja uskonnolliset herätysliikkeet eri maissa elävät voimakasta vaikutusaikaansa — näin myös meillä. Mikä onkaan näiden asiain lävitse virtaava yhteinen "pohjoinen ajatus?" Eikö se ole korkeamman rehellisyyden, sumutilat lävistäneen miehekkäämmän kristinuskon tuottaman uuden kulttuurityypin astumista rakentavaan taisteluun hävittäviä voimia vastaan?

Olavi Paavolaisen Uutta Saksaa käsittelevän teoksen ilmestyminen kuuluu omassa laadussaan viime joulun huomattavimpiin kirjallisiin tapauksiin. Se on toiselta puolen mitä vakuuttavin todistus tekijän omaa vakoaan kyntävästä persoonallisuuden laadusta ja luovan taiteilijainspiration purkautuvasta hermopalosta. Paavolaisen kirjoitustapa on sytyttävä, hänen sanansa putoavat usein kuin teräskipunat, jotka palavat räiskähdellen. Hänelle olisi suorastaan vahingoksi pitkäveteisyys, hän on antoisa ensisijassa sellaisille, joille on auennut samanlaatuinen näkemisen tila, mikä hänelle, jotka ymmärtävät vähästä. Hänen uutta teostaan lukiessa tuntuu siltä kuin kirjoittajan aivoista siilautuisi luetun välityksellä kuin prisman lävitse säteisiin eriteltynä kaikki, minkä hän on kuullut ja nähnyt.

Tutustuminen näin havaintorikkaasti ja eri puolilta valaistusti Saksan koko tämänhetkiseen työkoneiston käyntiin, näkemällä uudistustoimenpiteiden laajakantoisiin mittasuhteisiin ja näin lyhyen aikajakson huomioonottaen jo saavutettuihin valtaviin tuloksiin, tulee lukija vakuutetuksi, että Saksassa on tapahtumassa jotain historiassa ennenkuulumatonta, että on todella kysymys uuden aikakauden, uuden ihmistyypin luomisesta vaikuttamaan aikamme kulttuuriruumiiseen. Ihailtavaa on Paavolaisen selkeys ja rohkeus lausua julki persoonallisen käsityksensä niin positiiviseksi kuin negatiiviseksi havaitse-

Jakt. siv. 12

S. & I. KYRÖMIES
Isokatu 33 — OULU.
MONIPUOLINEN LIIKE!
EDULLINEN OSTOPAIKKA!

Yhdeksänvuossatainen RAKENNUSTAITEEMME

Tämän kirjoitelman tarkoituksena ei ole suinkaan Suomen rakennustaiteen täydellinen kuvaaminen, vaan on tässä yritetty esittää sen pääkohtia ja muutamia mielenkiintoisia vaiheita keskiajan alkuhämärästä viime vuosisadan keskivaiheille saakka.

Ensimmäiset kristillisen ajan sivistysvaikutteet etelästä tulevat maahamme munkkien ja pappien mukana, jotka juurruttavat tänne katolisen uskon ulkonaisine ilmenemismuotoineen, kirkkorakennuksineen. Kansainvaellusten sekasorron ja esikristillisen rakennuskauden jälkeen kehittyy romaaninen tyyli alkavan keskiajan vallitsevaksi tyylisuunnaksi. Suomen vanhimmat, säilyneet harmaakivikirkot edustavat romaanisen kuori-kirkon myöhempiä kehitysvaiheita. Kirkkojen muotokieli oli sovellettava rakennusaineen, graniitin ja gneissin vaatimusten mukaiseksi. Rakenteellinen jäsentely oli rajoitettava välttämättömimpään. Myöhemmin käytettiin tiiltä niissä osissa, jotka rakennustavaltaan vaativat notkeampaa rakennusainetta. Useat ja loistavat muodot korvataan karulla muotokielellä, joka kuvastaa millä keinoin aineen ankarasta vastuksesta on voitto saatu. Yksinkertaisen arvokkaissa ja totisissa harmaakivikirkoissamme on omalaatuinen, kansamme lannistumatonta työtarmoa todistava kauneutensa.

Pari vuosisataa kukoistanut romaaninen tyyli synnytti helmassaan uuden, rikasjäsenteisen gotiikan, joka lumosi myöskin kaukaisen Pohjolan rakennustaitajat, vaikkakin he muotoilivat rakennuksensa paremmin paikallisia oloja ja mahdollisuuksia vastaaviksi. Maassamme on 1300- ja 1400-luvuilla innokas rakentamisen aika, joka kiihkeytensä ja tuotteittensa suhteen on vailla vertaistaan monen seuraavan vuosisadan aikana. Vaikutteet tulivat tällä kertaa Itämeren eteläarannikon rikkaitten Hansa-kaupunkien ja -kauppiaitten välityksellä.

Gotiikkaa seuraa henkisen ja taiteellisen elämän uudestisyntyminen, renessanssi, joka vapauttaa kansat ja yksilöt keskiaikaisen kirkon kahlehtivista opinkappaleista. Katolisen kirkon maailmankatsomus väistyy uusien aatevirtausten tieltä. Seurauksena on aloitteitten tekemisen ja toteuttamisen siirtyminen maallikkovallan käsiin. Kirkollinen rakennustoiminta lamaantuu uskonpuhdistuksen ja taloudellisten olojen pakosta. Maallisen vallan huolena on oman, aluksi sangen horjuvan asemansa lujittaminen ja maan suojaaminen ulkoa tulevia hyökkäyksiä vastaan. Rakennetaan puolustuslinnoja, jotka myöhemmin muuttuvat hallitsijan asuinlinnoiksi ja hänen hovinpitonsa kehyksiksi. Voitokkaat sodat synnyttävät mahtavan aatelissäädyn, joka haluaa myöskin rakennuttajana osoittaa valtaansa. Aikakauden loppupuoliskolla rakennetaankin komeita aatelislinnoja ja maakartanoitten päärakennuksia, jotka mahdollistavat pienhovinpidon laajojen läänitysalueiden keskuksissa. Aatelin ja hallitsijan rinnalla kohoaa kaupunkien porvaristokin. Uuden ajan toisella vuosisadalla alkaa ripeä kaupunkikuntien kasvu ja vanhojen uudelleen muodostelu. Noudatetaan edeltäkäsin laadittuja asemakaavoja, tulipalot ja pyrkimys kauniimman kaupunkikuvan luomiseen aiheuttavat siirtymistä tulenkestävän rakennusaineen käyttöön, samalla kun vallitseva maku vaatii talojen julkipuolet rakennettaviksi sirommiksi ja arkkitehtoonisia vaatimuksia vastaaviksi. Pienet

kaupungit seuraavat suurempia varojensa ja mahdollisuuksiensa mukaan. Tämän kauden rakennustuotteitten sarjassa viimeisenä ovat kansanomaiset rakennukset. Yksinkertaisia keinoja käyttäen talonpoikainen rakennustaide toteuttaa tositarpeiden vaatimia tehtäviä ja siksi se ei olekaan saavuttanut käytännöllistä eikä taiteellista täydellisyyttä. Mutta rakentamisen tehtävä on silti ollut suuri ja ihana. Parhaimmissa tuotteissaan se vapaana jäljittelystä kulkee omia teitään saaden innokkeensa välittömästi kansan sieluun ja luontoon pohjaavista näkemyksistä ja käsitystavoista. Se kertoo tekijän innostuksesta tehtäväänsä ja hänen vakavasta harrastuksestaan, joka rikkaimmissa ja edullisimmissa olosuhteissa olisi kaartanut taivaita tavoittelevia holveja ja kasvattanut valtaisia pylvästöjä.

Vuosisatojen luvun lisääntyessä kehittyy etelässä muotojen ja massojen voimavaikutukselle ja aiheiden rikkaudelle perustuva barokkityyli ja myöhemmin ranskalainen hovityyli, rokokoo, joka ylenpaltisine kiemuroineen ja koukeroineen tahtoo muuttaa kaikki rakennuksen osat, rakenteellisetkin, koristeiksi. Meikäläisten rakentajien kunniaksi on sanottava, että he tänä aikana osasivat säilyttää teoksissaan yksilöllisyyden leiman ja muotoilla vieraat vaikutteet täkäläistä kauneustajuntaa vastaaviksi ja oman ympäristönsä mukaisiksi. Ehkäpä ilmasto on antanut vakavan varoituksensa, koska rokokoon hennot muodot siirtyvät seinien sisäpuolelle rikkaaksi kehittyneen taiteellisuuden ja sisustustaiteen käytettäviksi.

Kun rakennustaide rokokoon jälkeen siirtyy uudelleen esikuvaksi hyväksytyn klassillisen antiikin muotoihin, seuraavat täkäläset rakentajat mukana ehkä siitäkin syystä, että uusklassisismin ja empiren yksinkertaisen miehekkäät muodot paremmin kuin niitten edeltäjät saavat vastakaikua kansan pohjaltaan koruttomassa luonteessa.

Empireen loppuukin historiallisten rakennustyylien sarja ja alkaa varsinainen, nykyaikainen rakennustaide monenkaltaisine vaiheineen, "funkiksineen" ynnä monine muineen.

M. Heikura

Punaraita

Elämä jatkuu vyöryissä vuosien virran;
lankako olen lyömä elämän pirran?
Harmaa lanka kankaassa kirjavassa,
harmaa, niin se olin jo ennen lassa.

Alati harmaa ympäröi lapsuuden puolla,
vieläkö harmaus silmissä täytyy kuolla?
Ei, ei; tahdon piirtää mä punaraidan,
vaikkapa vain pienen ja aivan kaidan.

Pirta vain kulkee, langan lankahan liittää,
Elämä, siitä tahdon Sinua kiittää,
että lanka kankaan oon minä pieni.
Kankuri, — niin käsissäs' Sun on tieni.

Viljo Nivalainen

Jatk. siv. 10

mastaan, samalla ottaen aina vertauskohdiksi olosuhteet suomalaisella maaperällä, suomalaisen luonteen piirissä. Teoksessaan Paavolainen tavallaan hahmoittelee kansallissosialistisen valtioajatuksen kehitystä Suomessa — niin selvään hän ilmaisee ajatuksensa, mikä saksalaisessa yhteiskunta- ja valtiokoneistossa on vallannut hänen sympatiansa, kun taas toisia piirteitä kohtaan hänessä kuohahtaa voimakas vastustuksen henki. Paavolaisen kirjan menestys ei ole vain hetkellinen, se on eräänlainen ennustuskirja, jota tullaan lukemaan ja tutkimaan. Se antaa nerokkailla intuitioväläyksillä ajatuksille suuntaa, luo häikäiseviä valonuolia etäisyyksiin.

Yrjö Koivukari

Ahjon tämä numero jaetaan myös kaikille vanhoille tilaajille toivoen, että he uudistavat tilauksensa lähimmälle asiamiehellemme tai suoraan konttoriin Oulu, Honkalinna. Kevätnumero ilmestyy laajennettuna pääsiäisnumerona maaliskuun puolivälissä.

KIRJALLISUUDEN SUUNTA

JA N.S. KOMMUNISTINEN KULTTUURIRINTAMA

Motto:

KAIKKI ON TURHAA.

Kaikki on turhaa.
Näemme avoimin silmin:
ristinpuulle käy suora tie.

Kaikki on turhaa.
Tunnemme ummistetuin silmin:
kuristajat vaanivat
selkämme takana.

Kaikki on turhaa.
Tunteeume jäätyvät kiveksi,
ajatuksemme hajoavat sumuksi.
Kun olimme nuoria,
rakastimme aurinkoa ja vettä,
jotka suutelivat
kukkien terälehdet hehkumaan.

Kaikki on turhaa.
Ei ole armaan hymyä,
aurinko ei polta,
aamukasteen mehu ei huumaa.
— Vain joskus, joskus
syvyydessä soi.
Ah, uskallammeko uskova vielä?
Odotammeko myrskyä,
ylösnousemusta?

Asian käsittelyyn ei tarvitse tuhlata monta riviä. Toteamme vain olotilaan johtaneet syyt ja seurausten peloittavuuden.

On muistettava, että se nuorten kirjailijain joukko, joka seisoo nykyään Venäjältä johdettavassa avoimessa yhteisrintamassa kutsuen itseään milloin "kulttuuririntamaksi", milloin "kansanrintamaksi", milloin mitenkin, on suurimmalta osaltaan porvarillista syntyperää olevia, porvarillisen kasvatuksen saaneita yksilöitä, joille työväen sisäinen hätä on todellisuudessa kokonaan vieras. Vaikka tunnustaakin heidän lahjakkuutensa ja kaaoksena höyryävän vitaalisen elämänvoimansa vahvuuden, mille ei löydy vastapainoa porvarillisella taholla, on kuitenkin joskus asetuttava jyrkästi tilittämään, milloin ja mihin on asetettava tämän suvaitsevaisuuden raja.

Heidän puolustuksekseen on kuitenkin muistettava, että he ovat suurelta osaltaan niitä nuoria ihmisiä, joiden terve kapinallisuus, joiden e l ä v ä s i e l u vaistosi omistavan luokan tekokunniallisuuden taakse kätkeytyvän valheen, mutta koska he uskalsivat lausua kapinansa julki, ei heillä ollut täällä "isänmaan ja uskonnon puoltajain" jesuiittarintamalla tilaa, vaan heitä alettiin painaa, heidät työntämällä työnnettiin askel askelen jälkeen isänmaataan vihaajain tielle. He eivät ehkä huomanneet lähtiessään tuolle tielle, että heidän oli leipänsä takia jälleen myytävä sielunsa ja runoilijakutsumuksensa Juudaksen pennningeistä. Mutta tuon kohtalokkaan kaupan seurauksena on vähitellen päädytty olotilaan, että heidän painajansa heitä kumartavat myyden puolestaan alhaisesti, ei vain kulissien takana, vaan yhä avoimemmin itsensä samaan rintamaan, pyytäen armoa, kun vaan saavat pitää rahansa.

Eikö rahan virtaaminen kommunisteille ole nykyisellä ajankohdalla ilmeinen? Eivätkö esim. kirjallisuuden alalla meillä maan porvarilliset kustantajat tue avoimesti rahoillaan sosialistisessa rintamassa taistelevia kirjailijoita? Ja kriitikot

Jatk. siv. 16

Kangastus

Novelli, kirjoittanut Jorma Eerala

Oli tullut syksy kauniin ja iloisen kesän jälkeen. Kolkko ja alaston syksy — repivine, raatelevine tuulineen — vesipisaroineen, jotka olivat kuin avaruuden kaihoisat kyyneleet menneelle kesälle, konsanaan palaavalle.

Vanhan kaupungin elämässä ties kuinka mones syksy. Samanlaisena oli se aina täällä — samanlaisena kautta aikojen — niin kauan kuin vanha kaupunki oli meren liepeellä ollut olemassa. Rantakadun pihlajat törröttivät lehdettöminä, alastomina, niiden runkoja pitkin valuivat vesipisarat niljaiseen maahan kuin paeten toivottomuutta ja harmautta, joka uhosi tästä vanhasta kaupungista. Kaksikerroksisen merimiestalon merenpuoleiseen seinään iski vihainen tuuli säännöllisesti, vavisuttaen ja kumisuttaen sen vanhoja maatuneita seinähirsiä. Ja kaukaa ulkokarikoilta sisäsaarien lomitse kuului meren uuvuttava ja yksitoikkoinen kohina. Syksyllä pauhasi meri aina ja alituisesti. Yötä ja päivää. Sen ääni oli vaikeroivaa ja valittavaa kuin omaan toivottomaan tuskaansa menehtyvän. — Kaupungin pienet, matalat puutalot kyyhöttivät omassa yksinäisyydessään keskellä tätä syksyn harmautta ja toivottomuutta. Niiden pienistä akkunoista tuikahti öljylamppujen heiveröinen valo — kuin symbolina elämälle, joka pienenä ja lepattavana eli näiden seinien sisäpuolella.

Tänä syksynä makasi vanha merimies Joonas sairaana vuoteellaan ja teki kuolemaa. Oli maannut siinä jo kauan, koko kauniin ja lämpöisen kesäajankin. Sitkeänä oli palanut elämänliekki vanhassa, merellä parkiintuneessa ruumiissa — kunnes nyt syksyn tullen näytti senkin voima heikkenevän. Lepatti kuitenkin vielä kuin viimeisellä säikeellään. Pitkä oli elämäntaival vanhalla Joonaksella takanaan. Pitkä ja monipuolinen. Sitä hän nyt tuossa muisteli, kun kuoleman askeleet jo eteisessä kumahtelivat.

Kerranhan se tulee — kerranhan se korjaa. Nyt oli hänen vuoronsa — mutta eikö tuo liene jo aikakin. Kauanhan se olikin jo viivytellyt hänen kohdallaan. Olipa jo tuntunut kuin ei Sitä olisi tullutkaan — aivan kuin olisi ohitse mennyt, jättänyt paikoilleen tähän matoiseen maailmaan. — Mutta ei — eihän niin voi tapahtua. Kerran. Ja nyt se tulee — hitaasti mutta varmasti. — Joonas tajusi sen tulon kuin myrskypilven nousun taivaan toiselta rannalta toiselle. Ja uljaasti ja rauhallisesti otti hän sen vastaan — kuin ainakin merimies, joka tyynnä katselee kuolemaa kasvoista kasvoihin.

Ei hän ollut koskaan kuolemaa pelännyt — ei edes tiennyt mitä sillä pelolla tarkoitetaankaan. Totta, että kuolema itsessään oli hänelle hyvin vanha tuttu. Elämänsä varrella oli hän joutunut monta kertaa sen kanssa tekemisiin. Silmästä silmään oli joutunut vastakkain. Oli nähnyt, kuinka ihminen onnellisine — mitään piittaamattomine ajatuksineen juuri rauhallisena täällä tepastelee — ja hetkessä — salamanvälähdyksenä jo voipi siirtyä rajan tuolle puolen, olemattomiin. Niin oli tapahtunut merellä monta, monta kertaa. Hän muisti lukemattomia sellaisia tapauksia: Aivan äkkiä — tietämättä, tuntematta, — tuli vain ja korjasi.

Luonnollista oli, että tuollaista äkkikuolemaa oli hän jollakin tavalla joutunut kammoamaan. Niin kuin ainakin jotakin ikävää asiaa, joka tuon tuostakin, tietämättä, tahtomatta, voipi ihmistä kohdata. Mutta pelännyt, tuntenut kuoleman pelkoa — ei — ei konsanaan. Koko se takana oleva, eletty elämä oli ollut vihitty kuolemaa varten. Eihän koskaan ollut voinut tietää, milloin lopullinen lähtö tulee. Se oli ollut läheisyydessä aina, joka paikasta se oli uhonnut — niin kuin usva, joka mereltä nousee. Ja kuinka monta kertaa — kymmeniä — oli hän ollut valmis tilittämään itsensä. Joutunut tuijottamaan tuohon kehässä pyörivään aallononkaloon, jonka keskusta oli syvä, loputtoman syvä, joka uhosi tyhjyyttä, tyhjyyttä loputtomiin — ja jonka lopullisesta olemuksesta ei aavistuskaan mitään voinut sanoa. — Merellä oleminen oli nyt kerta kaikkiaan sellaista.

Ja niinpä nyt kun se varmasti ja lopullisesti tuli — oli se kuin vanha tuttava, joka aikojen takaa oli tullut häntä tervehtimään ja poislähtiessään otti mukaansa. Oli hullua puhua kuoleman pelosta — päin vastoin kuin olisi pitänyt puhua kuoleman ilosta, levosta ja rauhasta, jota se tuo tullessaan. Ihmiset olivat typeriä, hyvin typeriä, pitäessään kuolemaa jonakin kamalana tapahtumana, joka varjon tavoin saattoi sumentaa heidän seesteisen elämänratansa. Hän, Joonas, ei ollut koskaan ajatellut mitään sellaista, ja niinpä hänen olikin nyt hyvin helppo kuolla. —

Vanha seinäkello käydä raksutteli verkkaiseen tahtiinsa. Minuuttiviisari liikkui silmin nähtävästi, tuntiviisari aina hivenen verran, ja joka liikahdus vei häntä lähemmäksi ikuisuuden rajaa. — Maaten tässä vuoteellaan saattoi hän päiväkaudet tarkastella ajan kulkua — aivan kuin olisi tiennyt kellon lyömänkin, milloin se saapuu. — Se oli yhvin vanha, vanha seinäkello. Kerran nuoruusvuosinaan, merivaellus-aikoinaan, oli hän sen ostanut ulkomailta. Lahjaksi oli hän sen silloin ajatellut — äidilleen. Ja kuitenkaan ei äiti ollut sitä koskaan saanut, ei koskaan nähnytkään. Kun hän siltä matkalta oli palannut takaisin — ei äitiä enään ollutkaan. Mutta siitä asti oli kello ollut tuossa seinällä, käynyt ja täyttänyt hyvin tehtävänsä. Sen pinnalla, kellotaulukon alapuolella, oli omituisia leikkauksia ja kuvioita. Oli kaiverrus, joka esitti nuorta alastonta naista seisomassa meren rannalla. Hänestä se oli vallan ihmeellinen, taidokas veistos. Pieneen kokoon, tuskin täysin eroitettavaan oli loihdittu niin paljon ajatusta. Kun sitä katseli saattoi kuvitella niin paljon. — Vai mitä arvelette? Nuori nainen meren rannalla, tuuli heiluttaa valtoimenaan hänen suortuviaan, katse on suunnattu jonnekkin tuonne kauas — aivan kuin hän odottaisi näkevänsä mereltä jotakin. Sitä kait se tarkoittaa, koskapa hän toisella kädellään varjostaa silmäkulmiaan. Luultavasti on iltahetki — koska auringosta näkyy vain puolet meren takaa ja sen punertavat säteet lankeavat tytön paljaalle ruumiille. Tosiaankin — hyvin ihmeellinen kuva ja samalla hyvin kaunis. Niin paljon kuin hän oli joutunut sitä tarkastelemaan, ei hän koskaan lakannut sitä ihailemasta. Varsinkin viime aikoina, tässä maatessaan, oli hän paljon ajatellut tuota kaiverrusta. Toisin ajoin kadotti hän kokonaan paikallisvaistonsa. Ympäristö katosi olemattomiin. Vain tuo kuva oli olemassa. Mutta täysin elävänä, tajuttavana. Tyttö seisoi meren rannalla ja hengitti kuin elävä ihminen ainakin, hänen rintansa nousi ja laski säännöllisesti, toisinaan kurottautui hän varpailleen ja varjostaen kädellään silmiään, tähyili tarkasti meren selälle. Hienoinen tuulenhenki kävi ilmassa — tuulen ja meren kohu sekottui vienoksi hymināksi. Se oli kuin hiljaista, kaunista laulua. Mutta miksi seisoi tyttö meren rannalla? Odottiko hän jotakin — ja ketä? Vanhan Joonaksen mielikuvitus oli loihtinut ratkaisun tähän arvoitukseen. Ihmeellisen ratkaisun. Syrjäisestä se kenties olisi tuntunut naurettavalta, vanhuudenhöperyydeltä, jonakin loppuun kulutettujen aivojen epätoivoisena yrityksenä saada syntymään jotakin käsitettävää — mutta joka kuitenkin jää täysin käsittämättömäksi, yliluonnolliseksi. — Miksei niinkin. —

Mutta hänelle itselleen ne merkitsivät paljon, hyvin paljon. Kokonaista maailmaa, salaperäistä tulevaa, täynnä ihmeellistä odotusta ja toivoa elämästä, joka nyt alkaa, entisen loputtua.

Rakkauden itu oli kylvetty jo kohdussa, se oli kasvanut, kehittynyt elämän kehityksen mukana — mutta ei hänellä koskaan saavuttanut täydellistä täyttymystään. Elämä oli mennyt eteenpäin, vuosi vuodelta, lapsuus, nuoruus siihen kuuluvine seikkoineen, rakkauksineen, toivoineen, pettymyksineen, merilläolo satamineen, merineen. — Useimmilla tämän kaupungin merimiehillä, joiden kanssa hän oli joutunut purjehtimaan, oli ollut maissa vaimo, lapset — koti. Paikka, joka aina odotti heitä, paikka, jonne he aina kaipasivat, paikka, josta he aina säännöllisin väliajoin saattoivat ammentaa itseensä kaiken unohtamisen jumalaista onnen tunnetta — ja ennen kaikkea paikka, joka esti heitä vajoamasta, jota kohtaan velvollisuuden tunne Damokleen miekan tavoin häilyi heidän päittensä päällä. Hänellä ei koskaan ollut ollut mitään sellaista. Hän oli ollut vain irrallinen kappale, jota tuuli saattoi viedä milloin tuonne, milloin tänne. Tietoisesti oli kyllä paikka, jossa hän oli kerran syntynyt, lapsuutensa parhaat ajat viettänyt, jossa oli kerran ollut koti, äiti, isä — mutta sittemmin ei enään mitään. Mitäpä hänellä olisi voinutkaan olla, perheen ainoalla lapsella, senjälkeen kun kaupungin hautuumaa oli jälleen kahdella täytnyt; ensin isä, sitten äiti. — Mutta sentään — kaikesta huolimatta — yksi oli ollut. Ei mikään erikoinen, ei mikään elävä olento. Vain mökki kaupungin laidassa, perintö vanhemmilta. Pieni ja pahainen — huone ja keittiö. Vuosikausia kerrallaan kyyhöttänyt kylmänä, asumattomana, ihmiskädeltä koskemattomana. Vain aika oli siihen ulottautunut, ränsistyttänyt, maaduttanut, lahottanut. Hän muisti: joka kerta kun oli palannut vuosikausia kestäneiltä merimatkoiltaan tähän kotikaupunkiinsa, tähän asuntoonsa, joka oli hänen omaansa ja josta hän ei voinut luopua, oli hänestä tuntunut siltä kuin talo olisi aina pienentynyt kerrallaan, kutistunut kokoon ja menettänyt vuosien mukana osan entisestä olemuksestaan. Mutta kuitenkin — paras paikka maan päällä, ainoa, joka oli sitonut häntä tähän vanhaan kaupunkiin. — Ja täällä oli hän myös kerran havahtunut huomaamaan, että hänen elämänsä oli oikeastaan kulkenut käsi kädessä talon elämän kanssa. Maailma oli kyllä suuri, meri lavea, satama siellä — toinen täällä, ystäviä, tuttavia maailman eri kolkissa, mutta kaikki vain hetkellistä, satunnaista, ohimenevää, tänne hän oli aina tullut entistä yksinäisempänä, entistä hyljätympänä. Ja aina oli tuntunut siltä kuin talo olisi hiljaa nyökännyt päätään ja hymähtänyt: Niin — niin — vanha veikko — kulje sinä vain maailmaa — mutta yhtä kaikki, sitä mukaan vanhenet, ränsistyt, maadut kuin minäkin. — Eikä hän ollut voinut mitään siihen vastata. Todeta vain tapahtunut todeksi. Ja niinpä oli sitten lopullisesti käynyt, että he kaksi vanhaa, talo ja hän, liittivät lopullisesti ja täydellisesti kohtalonsa toisiinsa. Hän jäi tänne asumaan vanhana ja hyljättynä, vanhojen, hyljättyjen seinien sisäpuolelle. Ja sitä mukaan kuin aika söi taloa, lahotti lahonneita seinäpalkeita, uhkasi painollaan kattolaudoitusta, maadutti kivijalkaa ja kasvatti pihalle ja katuvierelle rikkaruohoa — sitä mukaan iski se myös kyntensä häneen. Milloin leinillä jalkaan, niin ettei ainoaa tulolähdettään, kalastusta, päässyt enään harjoittamaan — milloin äkkinäisellä noidannuolella selkään, milloin hengenahdis-

tuksena, milloin suhinana korvissa ja otsakulmissa. — Mutta sitkeänäpä oli sielu istunut ruumiissa — uhallakin — kunnes nyt kesällä löi makuulle. Ja silloin oli hän myös arvannut, ettei tästä ylös enään tarvitsekaan nousta, ei koskaan. Yksinään, omine ajatuksineen oli maannut, kuunnellut tuulen huminaa pihapuissa ja vihaisen sateen rapinaa akkunaruuduissa ja sommitellut elämänsä kirjavia lankoja suoraksi ja käsitettäväksi muistelmapunokseksi.

Ja tällöin oli hän huomannut, että hänen elämänsä oli ollut vain tarkoituksetonta hapuilemista sinne tänne — todellisuuden etsintää sieltä, mistä sitä saattoi kaikista vähin löytää. Ei koskaan ketään, kenen tähden pyrkiä ja ponnistella ja joka olisi elämälle jonkun sisällön, tarkoituksen antanut. Koditonna, perheetönnä, ilman vaimoa ja lapsia, yksinäisyys sielussa, apeuden tunne omasta tarkoituksettomuudestaan aina kalvavana, nälvivänä. Se oli ainoa, mikä tässä maailmassa oli todellista ollut. Ja kun kuolema nyt lähestyi, oli sillä vapahtajan muoto, joka toi vapautuksen kaikesta painostavasta, harmaasta ja surullisesta, jonka alaisena elämä oli todellisuudessa hänelle näyttäytynyt. Haavekuva tälle elämälle oli pirstautunut — mutta sitä mukaan kuin elämän liekki pieneni, valkeni jostakin kokonaan uusi ja outo ja huumaavaa maailma kangastamaan. Että sekin olisi vain haavekuva, sitä epäilyksen siementä ei mahtunut tuohon maailmaan. Ei — siellä oli todellisuudessa se, mihin hän täällä oli turhaan pyrkinyt. Onnenmaailma, ikuisen nuoruuden, päivänpaisteen ja ainaisen hymyn maa. Ah — hän oli jo sen maailman portilla. Hengessään tunsi hän jo mitä kaikkea kätkeytyi tuon portin rajan, toiselle puolen. Siellä oli paratiisi, kaikkien kodittomien, orpojen ja yksinäisten merimiesten taivas. Siellä se oli — ja sitä kohti hän oli menossa. Ei mikään este, ei mikään mahti voinut enään särkeä tätä tietä, jota pitkin hän nyt kohti varmaa päämäärä kulkeutui. — Sielu oli jo erkaantumassa ruumiista ja sen rata piirtyi suorana ja loistavana hohtona tuonne, jonnekin kauas — yläpuolelle tähtien, yläpuolelle kaiken ihmissilmien näkeväisyyden, läpi harmauden, tympeyden ja ahtauden. Jalelle jäisi vain vanha ja rähnäinen ruumis. Ja kauan ei olisi sitäkään. Mutta sielu olisi uudestaan nuori ja kaunis ja voimakas — ja tuolla kaukana, korkealla onnenmaailmassa se saavuttaisi ikuisen elämän, nuoren ja ihanan ja jumalallisen elämän. Uusi elämä, uusi rakkaus alkaisi siellä, iäti kestävä, puhdas ja ihana. Rakkaus — niin — se liittyi lähtemättomästi tuohon onnenmaailmaan. Ah — hän näki jo, hän tunsi jo. Jossakin siellä seisoi nuori nainen meren rannalla — tähyili ja katseli ja odotteli. Kohta, aivan kohta hän tulisi. Nuorena, uljaana ja voimakkaana saapuisi meren ylitse Hänen luokseen — hänen, jota ei täällä maailmassa voinut saada, mutta jonka tuolla onnenmaailmassa saavuttaisi.

Sinä yönä, jona kuolema lopullisesti esiin astui, raivosi vanhassa kaupungissa vihainen ja repivä myrsky. Meri oyrysi mustana ja vaahtovalkoisena, sade lakaisi katuja, talojen seiniä, akkunoita kuin vihainen raivotar, tuuli repi puistikkojen puita kaataen ja katkoen, tunkeutui talojen hataroiden seinämien läpi heiluttaen ja sammuttaen heikosti lepattavia öljylamppuja. Sinä yönä sammutti se viimeisilläänkin kytevän tulen vanhan merimies Joonaksen sielussa. — Mutta yötä seurasi päivä, myrskyä tyven. Aamulla paistoi aurinko jälleen kirkkaana ja syyslämpöisenä. Meri nousi ja laski vielä myrskymaiseingeissaan — ilma oli puhdas ja viileä — hienoinen tuulenhenki ajoi maahan varisseita, keltaisia ja punaisia lehtiä pitkin rantakatua, ja jossakin tuolla syyspäivän korkeudessa viritti västäräkki iloisen luikerruksen uuden päivän kunniaksi. Maa ja taivas hymyilivät jälleen hetkisen. Kun ihmiset menivät vanhan Joonaksen asuntoon, tapasivatkin he tämän jo kuolleena ja kylmänä vuoteessaan. Pää oli kääntynyt akkunaa kohti, josta nyt auringon punertavat säteet tulvahtivat asuntopahaseen valaisten kuolleen ryppyisiä kasvoja, jotka viimeisellä hetkellä olivat omituiseen hymyyn valahtaneet. Omituiseen — niin omituisen onnelliseen. Ja he arvasivat, että kuolema oli tullut Joonakselle kuin rauhan ja levon enkeli. Ja tuskinpa he siinä erehtyivätkään.

Jatk. siv. 13

siunaavat humanismin nimessä selvän kommunistisen taiteen, näin ei vain kommunistiset ja venyvät, salaa itsensä myyneet keskustakriitikot, vaan vieläpä "lehmänkauppayhteydessä" heihin liittyneet oikeistopuolueiden johtopersoonat. Jossakin pitäisi olla raja. Ne voimattomat yksilöt, joilla käsitys humanismista on rajattomasti venyvä, ovat vaarallisimpia, sillä juuri nämä voimat ovat aina rehellisyyttä selkään ampuvia.

Elämme tällä hetkellä niin politiikan kuin koko kulttuurielämän alalla nopeasti ratkeamaan kärjistyvää kriisiä. Kulttuurihengen suuntautuminen yhä rohkeammin vasemmalle on meillä ilmeinen. Ei huomata, että silloin, kun harjoitetaan eräänlaista tasapainoteatteria ja kadotetaan kyky reageerata ehdottomuustunteella kansakunnan kipeimpiin oikeuskysymyksiin, ollaan jo arveluttavan pitkällä turmion tiellä.

Y. K.

Oulu - Kirjola Oy:n Kirjapaino - 1937

Kaksi liikekäsitystä — kahdenlaatuisia isäntiä

Saituri, rahanhimoinen isäntä maksaa työväelleen pienen palkan, antaa heikon ruuan, teettää työtä mahdollisimman pitkän päivän. Seurauksena on katkeroitunut, työnantajaa vihaava, epärehellinen silmänpalveleva työväki, joka hautoo joka hetki työnantajansa tuhoamista.

Toisen maailmankatsomuksen ja korkeamman moraalitajunnan läpitunkema isäntä tutkii joka hetki taloutensa tai liikeyrityksensä eri toimintapuolia, miten hänelle kävisi mahdolliseksi maksaa työväelleen mahdollisimman korkea palkka, lyhentää päivää, saada kohtelu kunnolliseksi ja laitoksesta pois toisiaan kalvava, mateleva henki ja tilalle kunnioitus johtajia kohtaan.

Ihmisyhteisö on elävä koneisto. Sellaisia tekijöitä kuin on innostus, hartaus työn t e h o n ja sen tulosten parantajina ei ilmoita liikejohtajille mikään kirjanpito. Jälleen vastakkain kaksi liikekäsitystä, kaksi maailmankatsomusta.

Keinulauta

Tänään sanot näin,
huomenna noin.
Mielipiteesi ovat kuin lasten keinulauta.
Ja sitä nimität kehitykseksi.
Minä vertaisin kehitystä luodin korkeaan rataan,
joka loppupisteessään saavuttaa tarkoitetun määrän.

Lea Sarasto.

SISÄLLYS:

Persoonallisuus kulttuuriarvona, Reino Kunnari. — Alexander Pushkin, Pertti Juvani. — Lausuja Iikka Kaakinen kertoo. — Paavolaisen rapsodia, Yrjö Koivukari. — Runoja, Lauri Autia, Paavo Hynynen, Eino Pitkäkoski, Olli Rautio, Lea Sarasto, Martti Särkelä. — Yhdeksänvuossatainen rakennustaiteemme, Martti Heikura. — Kirjallisuuden suunta ja n.s. kommunistinen kulttuuririntama, Y. K. — Kangastus, novelli, Jorma Eerola. — Y.m.

Oulun Osuuskauppa rl.

Kaikille edullisin ostopaikka

OULUN TAIDESEURAN

ILLANVIETTO JA VUOSIKOKOUS

Oulun Taideseuran kevätkauden ensimmäinen illanvietto pidettiin maanantaina tammikuun 11 päivänä 1937. Ilta muodostui musiikkiesitysten ja vilkkaan keskustelun vaihdellessa innostavaksi, yhteishenkeä herättäväksi tilaisuudeksi.

Keskiviikkona tk. 13 päivänä pidettiin seuran vuosikokous. Aluksi käsiteltiin varsinaiset sääntömääräiset asiat, valittiin alkaneelle vuodelle virkailijat.

Johtokuntaan valittiin edelleen puheenjohtajaksi tait. Mikko Asunta, sihteeriksi lehtori Anna Leinonen sekä muiksi jäseniksi toimittaja Arvo Alanne ja taiteilija Martti Tarvainen. Paikkakunnalta muuttavan taiteilija Eero Trobergin tilalle valittiin johtokuntaan kirjailija Yrjö Koivukari.

Seuran jäsenmaksun suuruudeksi hyväksyttiin 50 mk hengeltä. Jos perheestä tulee useampia jäseniä, maksavat toiset perheenjäsenet kukin 25 mk:n jäsenmaksun vuodessa. Lisäksi tilataan seuran jäsenille aikakauslehti Ahjo, mistä lehden puolesta peritään jäseniltä tilausmaksut. Maaseutujäsenillä on samat oikeudet ja edut kuin kaupunkijäsenillä. Mm. päätettiin, että ostetaan vuosittain joltakin seuraan kuuluvalta taiteilijalta joku taideteos, joka arvotaan aina syksyllä tai keväällä seuran jäsenten kesken, minkä jälkeen voittaja saa taideteoksen omakseen. Seuralle hyväksyttiin myös taiteilija Mikko Asunnan laatima merkkiluonnos. Merkki valetaan hopeaan ja saavat seuran jäsenet ostaa sen Oulun Taideseuralta.

Uusien jäsenten hyväksyminen seuraan tapahtuu siten, että jäseniksi pyrkivät ilmoittautuvat joko jollekin seuran jäsenelle tai suoraan johtokunnalle, minkä jälkeen johtokunnan puheenjohtaja ilmoittaa uudet jäseniksi pyrkijät seuran illanvietossa, missä jäsenten lopullinen hyväksyminen ratkaistaan.

Vielä keskusteltiin seuran toiminnan laajentamisesta sekä maakunnallisen sivistystyön elvyttämisestä. Sitä varten valittiin johtokunnan avuksi erikoiset henkilöt huolehtimaan propagandatyöstä, kuten sanomalehtikirjoituksista, eri sivistyselimille lähetettävistä kirjelmistä jne.

Alustavasti päätettiin jo seuraavan illanvieton sekä laskiais- ym. juhlien järjestämisestä, mistä tiedoitetaan aikanaan sanomalehdissä. Huomioonottaen Oulun Taideseuran sekä paikallisen että koko maakunnallisen sivistystyön elvyttämiseen tähtäävän tarkoitusperän, toivotaan pohjalaisten kulttuuripiirien liittyvän mukaan yhteistyöhön.

AHJO

on terveen todellisuusidealismin puolesta taisteleva maailmankatsomuslehti. Lukekaa, tutkikaa, esitelkää ystävillenne! Tilatkaa, ryhtykää asiamiehiksi!

V. 1937 ilmestyy Ahjoa viisi numeroa: talvi-, kevät-, kesä-, syksy- ja jouluNumero. Tilaushinta 1/1 vk. 20:—, 1/2 vk. 10:—. Irtonumerot 4:—.

VELJEKSET
AHMALA
KELLOSEPÄNLIIKE
OULU — ISOKATU 37
Puh. 30 50
SUOSITELLAAN

Hammarin Sähköliike
Oulu
Suurin ja monipuolisin liike alallaan POHJOIS-SUOMESSA ● Perust. 1909

OULUN KEMIKALIKAUPPA OY
(ent. Oy. Oulun Rohdoskauppa Ab.)
Pakkahuoneenk. ja Kirkkok. kulmassa.
Puh. 2374

Suuri ja monipuolinen varasto ◆ Tampereen Rohdoskauppa Oy:n tukkumyynnin välittäjä

KIRJOLA OY KIRJAPAINO

POHJOIS-SUOMEN VANHIN, MONIPUOLISIN
JA SUORITUSKYKYISIN KIRJAPAINO

Hinta 4 markkaa **Kirjola Oy ◆ Oulu**